

ทำไมเรียก “ เต่าหก ”

สุวรรณดี ขวัญเมือง สุชาติ ไกรสุรสีห์
ณัฐพงษ์ เพชรฤทธิ์ และวิฑารณ์ เจียมตน
ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสตูล
Suwandeek@hotmail.com

ท่านผู้อ่านที่รักทั้งหลาย หลังจากได้อ่านเรื่องราวเกี่ยวกับเต่ามาหลายเรื่องแล้ว คงจะเพลิดเพลินสนุกสนาน รวมทั้งได้สาระความรู้กันนะคะ วันนี้ก็เช่นกัน ผู้เขียนก็ได้นำสาระความรู้เรื่องเต่าหก มาให้ท่านผู้อ่านได้ความรู้อีกสักเรื่อง รับรองเมื่ออ่านจบ จะรักเต่าขึ้นมากมายเชียวละคะ และอยากให้เต่าทุกชนิดของไทยได้อยู่คู่ประเทศไทยไปอีกนานแสนนาน ฉะนั้นขอให้ท่านผู้อ่านที่รักทุกท่านจงช่วยกันอนุรักษ์เต่า ไว้ให้ได้เห็นกันจนตลอดชั่วลูกชั่วหลานของเราละคะ

เต่าหก ทำไมถึงเรียกกันว่า “เต่าหก” โทหกแกงรีเปล่า? (อ้าว แล้วเต่าพูดได้หรือ! ไม่น่าเกี่ยว) หรือว่ามีอะไรเกี่ยวข้องกับจำนวนเลขหก เป็นอย่างไรกันนะ อยากรู้ซะแล้วซี ถ้าจิ้งก็เชิญติดตามกันได้เลยคะ เต่าหกมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Asian forest tortoise เป็นเต่าบก ขอนเน้นย้ำนะคะ ว่าเป็นเต่าบก (อืๆๆ ขอนเน้นย้ำ) ฉะนั้นนำไปปล่อยลงน้ำลึก หรือปล่อยลงแหล่งน้ำที่มีกระแสน้ำไหลไม่ได้เด็ดขาด รับรองจมน้ำตายแน่นอน เพราะเต่าหกว่ายน้ำไม่ได้ เนื่องจากเท้ามีลักษณะกลม เท้าไม่แบนเหมือนใบพาย ขามีลักษณะกลมคล้ายขาข้างขาหน้าด้านบนมีเกล็ดขนาดใหญ่ ขาหลังทู่มีเล็บกลมใหญ่ พบแพร่กระจายพันธุ์อยู่ในทวีปเอเชีย ตั้งแต่เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไปจนถึงอินโดนีเซีย ชอบอาศัยอยู่บริเวณป่าเขา ป่าดิบชื้น ลักษณะเด่นของเต่าหกก็คือ ระหว่างขาหลังกับโคนหางจะมีเดือยแข็ง แหลม ลักษณะคล้ายขา ยื่นออกมาข้างละ 1 เดือย รวมเป็น 2 เดือย ทำให้มองดูคล้ายมีขาเพิ่มมาอีก 2 ขา รวมเป็น 6 ขา นี่ละซึ่งเป็นที่มาของชื่อ “ เต่าหก ” นี้เอง ซึ่งเดือยแข็งทั้งสองอันนี้ไว้เพื่อช่วยในการทรงตัวและสามารถปีนป่ายขึ้นที่สูงได้สะดวก เช่น เนินเขา ภูเขาสูงชัน เพราะเต่าหกเป็นเต่าที่มีขนาดใหญ่ มีน้ำหนักตัวมาก (หนักเหมือนยกหินเลย) อู้ยอ้าย เคลื่อนที่ช้า เดือยทั้งสองอันจะมีประโยชน์คือ ช่วยในการค้ำยัน จิกพื้น ไม่ให้เต่าตกลงมาด้านล่างได้ สำหรับผู้ที่เลี้ยงเต่าหกไว้เป็นสัตว์เลี้ยง ควรมีการจัดเตรียมคอกให้มีรั้วรอบและมีความสูงพอสมควร เพราะเต่าหกสามารถปีนรั้วเตี้ย ๆ ได้ เป็นเหตุให้เต่าสูญหาย ประเทศไทยจัดเต่าหกเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 และมีชื่อติดอยู่ในบัญชีหมายเลข 2 (Appendix II) ของไซเตส ซึ่งหมายถึง ชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืช

ป่าที่ยังไม่ถึงกับใกล้จะสูญพันธุ์ จึงยังอนุญาตให้ค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหาย หรือลดปริมาณลงอย่างรวดเร็วจนใกล้จะสูญพันธุ์ โดยประเทศที่จะส่งออกต้องออกหนังสืออนุญาตให้ส่งออกและรับรองว่าการส่งออกแต่ละครั้ง จะไม่กระทบกระเทือนต่อการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์นั้นในธรรมชาติ ซึ่งในธรรมชาติพบเต่าหกได้น้อย แต่ก็เป็นที่นิยมเลี้ยงกันเป็นสัตว์เลี้ยง เพราะเป็นเต่าที่เลี้ยงง่าย เชื่อง ทนทาน ไม่ค่อยเป็นโรค เวลาให้อาหารจะคลานมาหาทันที น่ารัก คู่กันเคยกับเจ้าของ ช่วงผสมพันธุ์ ตัวผู้จะดูแลต่อคู่กันเองเพื่อแย่งชิงตัวเมีย (เมียเข้าใครอย่าแตะ) การต่อสู้จะใช้หัวชนกันและกัดบริเวณขา คอ ตัวที่ชนะจะส่งเสียงร้องดัง และเข้าหาตัวเมียเพื่อผสมพันธุ์ โดยมีพฤติกรรมในการวางไข่ที่โดดเด่นยิ่งกว่าเต่าบกทั่วไป เพราะแทนที่จะขุดดินให้เป็นหลุมเพื่อวางไข่ เหมือนเต่าบกชนิดอื่น ๆ กลับไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อถึงช่วงฤดูวางไข่ เต่าหกตัวเมียต้องสร้างรังก่อนที่จะวางไข่ โดยคาบเศษไม้ ใบไม้ หรือหญ้าแห้งมาสุ่มกันเป็นกอง และขึ้นไปกตทับเพื่อให้วัสดุสร้างรังแน่นหนา หลังจากนั้นแม่เต่าจะใช้ขาหน้าแหวกพื้นรังให้เป็นโพรง กว้างพอที่จะวางไข่ได้ แล้วเอาส่วนท้ายหย่อนเข้าไปในโพรงและใช้ขาหลังแหวกเข้าไปในรัง เพื่อให้โพรงกว้างขึ้น จากนั้นจึงค่อยวางไข่ วางไข่ครั้งละประมาณ 30-50 ฟอง ต่อหลุม หลังจากวางไข่เสร็จแล้ว แม่เต่าจะนอนทับรังตรงบริเวณที่วางไข่ เพื่อปกป้องลูกน้อยที่จะลืมตาดูโลก หากมีสัตว์อื่นมากล้ากลายเข้าใกล้บริเวณ ก็จะถูกแม่เต่าขับไล่ออกไป (ลูกเข้าใครอย่าแตะ) จะเฝ้าจนลูกเต่าฟักเป็นตัวใช้เวลาฟักประมาณ 70 วัน เมื่อลูกเต่าฟักเป็นตัว และแข็งแรงก็จะคลานออกจากรัง และกินพืช ผักต่าง ๆ เป็นอาหาร เต่าหกมีขายกันทั่วไปในเวปไซด์ต่างๆ ราคาค่อนข้างแพง เต่าหกแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด

เต๋อยแข็งคล้ายขา

1. เต่าหกเหลือง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Manouria emys emys* มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Brown Asian Giant Tortoise เป็นเต่าขนาดใหญ่ แต่เล็กกว่าเต่าหกดำ ความยาวของกระดองหลังตัวเต็มวัยประมาณ 47 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 31 กิโลกรัม ลักษณะของกระดองโค้งสูง สีสรรสวยงาม กระดองมีสีเหลืองเหมือนซีผึ้ง ขอบกระดองมีสีน้ำตาลอ่อน มีเกล็ดที่ขาและมีเดือย 2 อัน เดือยมีลักษณะกลม พบในประเทศมาเลเซีย เกาะสุมาตรา ไปจนถึงเกาะต่างๆ ในอินโดนีเซีย สำหรับประเทศไทยพบทางภาคใต้ เช่น จังหวัดระนอง นครศรีธรรมราช เต่าหกเหลืองกินพืชผัก ผลไม้ หัวเผือก รวมทั้งหอย และ หาก ต่างๆ (ไม่ใช่กินเฉพาะผักบุงนะจ๊ะ) ชอบอยู่บริเวณที่ดอน ที่มีความชื้นสูง ชอบอยู่ตามภูเขา ไม่ชอบพื้นดินที่แข็งและแห้ง ชอบซุกหลุมและซุกตัวอยู่ในดิน หรือพื้นดินที่มีน้ำขัง เพื่อให้ตัวเปียกชื้น เป็นเต่าที่มีอายุยืน ถ้าเลี้ยงให้ถูกวิธีจะมีอายุมากกว่า 100 ปี

เต่าหกเหลือง

2. เต่าหกดำ มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Manouria emys phryeri* มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Black Asian Giant Tortoise ซึ่งเป็นเต่าบกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชีย และเป็นเต่าบกที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก กระดองหลังจะนูนสูงสีดำ กระดองมีขนาดใหญ่ หนัก เมื่อโตเต็มที่มีขนาดใหญ่กว่าเต่าหกเหลืองเกือบ 2 เท่า โตเต็มวัยขนาดกระดองยาว 2 ฟุต น้ำหนัก 30-40 กิโลกรัม เคยพบมีน้ำหนักมากถึง 50 กิโลกรัม เต่าหกดำเป็นเต่าที่เลี้ยงง่าย โตไว และที่สำคัญมักไม่มีอาการเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นเต่าที่ทนต่อสภาพอากาศที่มีความชื้นสูง และอากาศร้อนได้เป็นอย่างดี ชอบซุกตัวอยู่บริเวณซอกไม้ หรือบริเวณที่มีน้ำขังตื้น ๆ สำหรับประเทศไทยพบเต่าหกดำได้ทางตอนเหนือ และตะวันตก เช่น จังหวัดตาก กาญจนบุรี

เต่าหกดำ

แหม เต่าหก ที่แท้ก็มี 6 ขานี่เอง แต่เป็นขาเทียมซะสองขา ที่มาที่ไปก็เป็นแบบนี้เอง แต่จริงๆ แล้ว เต่าหกมีนิสัยขี้ร้อน น่ารักด้วยนะค่ะ เวลาเห็นคน จะคลานเข้ามาหา แล้วผงกหัวหลาย ๆ ครั้ง ส่งสายตาเศร้า ๆ เห็นแล้วทำให้นึกสงสารจับใจ ผู้เขียนก็พยายามเดาว่าความหมายคือ อะไร นึกว่าขออาหารก็ไม่น่าใช่ เพราะ อาหาร ผักต่างๆ ก็ยังมีอยู่มากมาย ถ้ามผู้เลี้ยงก็ตอบไม่ได้ (นึกว่าเลี้ยงเต่าอยู่หลายปี จะเข้าใจภาษาเต่า แต่ก็ เปล่าเลย) ผู้เขียนก็เลยเดาว่า เขาอยากเป็นมิตร อยากได้ความรักจากผู้ที่มาชม หรืออยากอะไรก็ไม่รู้ แต่ที่แน่ๆ เมื่อเห็นอาการแบบนี้ ผู้เขียน รัก เต่าหกซะหมดใจเลยละ เห็นมัยคะ แม้แต่สัตว์ยังรู้จักประจบเลย (รู้จักพาตัว รอดเป็นยอดดี) น่ารักจริงๆ ท่านผู้อ่านเมื่อได้ทราบถึงความน่ารักของเต่าหกแล้ว ขอได้โปรดช่วยกันอนุรักษ์ให้ เต่าหก รวมถึงเต่าทุกชนิด ได้แพร่ขยายพันธุ์ และอยู่คู่ประเทศไทยไปตราบนานเท่านานนะค่ะ ขอขอบคุณทุก ท่านที่รักเต่า จีบ จีบ

